

NIEPŁODNOŚĆ (45) *sb f*

W pisowni łącznej (41), w rozłącznej (4).

e oraz oba o jasne.

sg N niepłodność (9). ◇ G niepłodności (14). ◇ A niełodność (15). ◇ I niepłodnością (4). ◇ L niepłodności (3).

Sł stp, Cn notuje, Linde brak.

1. *Niemожność posiadania potomstwa, rozmnażania się, wydawania owoców; nieurodzajność; infecunditas, sterilitas Mącz, Cn (42) : FalZioł V 50; Terram fructiferam in íalfuginem: [...] A położył ziemię płodną na niepłodność WróbŻółt 106/34; w ítórym zakonye nyepłodność była wyełka háńbá y íromotá GliczKsiąż C3; BielKron 62v; Infoecunditas, Płonność Niepłodność. Mącz 132d, 414e; SkarŻyw 13; áby niepłodność miedzy wámi nie była/ áni w ludziách/ áni w bydlętach/ áni ná roli ReszPrz 113; Tyś íeft oná błogofławiona niewiáftá [...] fławna y po długiey niepłodności/ cudownie vrodzoną corką [...] Modl íię zá námi S. Anno LatHar 464.*

niepłodność czyja [w tym: pron poss (10), G sb (1)] (11): y yąła [św. Anna] wzdychacz rozmyfzlayącz nyepłodnołcz fwoyá PatKaz II 63v, 62v, 63, 76, 86; íz poznáią oni wdzięczną oliádłóć fwoię ktorzy íuż íą byli prze íey niepłodność mieli opułcić. Y znowu rozmnażali nániey gofpodárftwá fwoie ífczepiáç y íieięc rozliczne pożytki RejPs 160v; LibMal 1551/160v; BielKron 62; gdy oná fláchetna żoná Sará/ widzác niepłodność fwoię/ dopułciłá mężowi fwoiemu Abráámowi miefzkáç s fłużełnicą fwoię/ áby było nie záginęło potomftwo íego RejPos 42; SkarŻyw 162; íz íię niepłodność Helźbiety cudownie nápráwiłá SkarKaz 419b.

W charakterystycznych połączeniach: niepłodność długa, wielka; przyczyny niepłodności.

Zwroty: »niepłodność czynić, działać« [szyk zmienny] (2:1): Oczet náíenie mężkie pfluie á nie płodność działa : częfto pożywany. FalZioł II 18d, II 6b; Trzecie czyni nie płodność to íeft, nie dopułzcza żadnego rófnienia tak w ziemi gdzie íolá polewaiá íako y miefcie w cieie. GlabGad 17.

»mieć niepłodność [z czego]« (1): ty/prochy wéłpołek poranu/ tedy paniam niepłodnym pło(d sprawuie) mocznie/ á to ma być (rozumiano) tym paniam ktore m(aią niepło)dność zwilkołci FalZioł I 9b.

»niepłodność oddalić« (2): yfz ona [św. Anna] nyepłodną bądącz oto yuż poczála dzyeueczką ktora yey nyepłodnołcz oddalyła PatKaz II 76; Bo y Anná mátká Sámuelá proroká fyná P. Bogu poflubiłá/ íesliby niepłodność íey oddalić raczył. SkarŻyw 162.

»odjąc [od kogo] sromotę niepłodności« (1): Wípamiętał też Pan Bog ná Rachel/ otworzył żywot íey/ ktora poczęłá y porodziłá fyná/ [...] s czego Pánu Bogu dzyękowáłá y mowiłá: Odiął Pan Bog odemnie íromotę niepłodłci. BielKron 15.

»przekłęstwo niepłodności wziąć« (1); ífz Rzymfka [stolica] záwždy rodzi íako płodna/ [...] á Cárogrocka íako od matki fwey odfłapiłá/ ták przekłęstwo niepłodłci wzięłá SkarJedn 398.

»rozvodzić się o niepłodność« (1): Rozvodzą íie też [Turcy] o niepłodność. BielKron 261.

»smáć się (a. być smutną), zasmácenie z niepłodności; uskarżać się na niepłodność swoję« (2 : 1; 1): PatKaz II 64, 86; dla czego [Mieszko I] częfto íie vskarżał ná niefzczęłliwą niepłodność fwoię

StryjKron 150; Oto Helżbietá poczęła/ Práwie iuż w twoiey łtárości/ łmutną będąc z niepłodności.
ArtKanc A5.

»żywot zamknąć niepłodnością« (1): Abowiem Pan dla Sary żony Abráhámowey/ wżytki żywoty w domu ABimelechowym zámknął był niepłodnością [*Quia clauden do clauserat Dominus super omnem vulvam domus Abimelech*]. *BibRadz* *Gen* 20/18.

Wyrażenia: »niepłodnością nawiedzony« (2): *SkarJedn* 387; ktory będąc niepłodnością złwoią małżonką od Paná Bogá náviedzony [!]/ prágnął bárzo tey poćiechy áby był mógł być oycem názwany *SkarŻyw* 13.

»przygana (z) niepłodności« (2): A przeto y szwyąta anna y zmąże^m łwym yoachymem były wzgardzeny od byskupa nauyfłzego kyedy szrzuczyl ych ofyarą zoltarza dayącz ym przyganą znyepłodnołfzczy *PatKaz II* 86; *SkarŻyw* 242.

»przyrodzona niepłodność« = *natalis et ingenita sterilitas* *Mącz* (2): *Mącz* 241c; iáko y owo prożna by robothá była/ kiedyby ktho ná fzczyrym piałku połiał dobrą płzenicę: bo przyrodzona niepłodność ná thákowym miełfczu/ wzniść by iey nie dopuściłá. *GórnDworz* Kk2.

»sromota niepłodności« (2): vydzyalem from twoy y flyłzalem fromotą nye plodnołfzczy tobye uyrzuczoną *PatKaz III* 105. *Cf* »odjąć [od kogo] sromotę niepłodności«.

»niepłodnością zjęty« (1): Częłtokroć małżeńłtwo niepłodnością zjęte fráfunek ma zászierocenia [!] łwego *SkarŻyw* 180.

Szeregi: »niepłodność i owdowiáłość« [*szyk 1:1*] (2): iam iuż Mátká porzucona/ wzjęłám zá grzechy moię dwoie karánie/ owdowiáłość y niepłodność *SkarJedn* 403, 387.

»starość i niepłodność« (1): iz Elżbietá [...] fyná w łtárości y w niepłodności poczęła *LatHar* 326.

»śmierć to jest niepłodność« (1): zyemiá to dobra iest/ ále wodá wzdroiow czyni iá niepłodną. Który [*Helizeusz*] wzyąwłzy gárniec nowy włożył foli y wpuścił w łtudnicę/ á rzekł: To mowi Pan Bog/ wzdrowiłem wody ty/ nie będzie w niey iuż dáley śmierć/ to iest niepłodność [*et non erit ultra in eis mors neque sterilitas Vulg 4.Reg 2/21*]. *BielKron* [852].

2. Okres czasu, w którym są bardzo małe plony (3): Siedm wołow cudnych y tłufłych tákież kłofow/ známionuią fiedm lat wielkiew vrody zboża y włzelkiew żywności. Drugie fiedm wołow chudych á kłofow wyłchłych/ znáčzą drugie fiedm lat wielkiew niepłodności *BielKron* 17, 18.

Szereg: »niepłodność a głod« (1): Oto fiedm lat przydą wyelkiew obfiftołtzi [...] po ktorych będą drugie fiedm lat tákiew nyepłodnołtzi á głodu [*septem anni tantae sterilitatis Vulg Gen 41/30*]. *HistJóz* B2.

Synonimy: **1.** nieurodzajność, płonność; **2.** nieurodzaj.

Cf NIEPŁOD, PŁODNOŚĆ